

VAS ÉS FÉM MUNKÁS

Foia oficială a Uniunii Muncitorilor în Fer, Metal și Chimică din România || A romániai vas, fém és vegyipari munkások országos szövetségének hivatalos közlönye

TELEFON: 4-50-13

Apare la 1 ale fiecărei luni // Megjelenik minden hó elsején
Redactor responsabil: RUSU SIMION

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI VI, STRADA CAZĂRMEI No. 11

Május elsejei gondolatok

Amikor e sorokat írjuk, még nem tudjuk, hogy május elsejét milyen külső formák között fogja megünnepelni a romániai munkásság. A hatóságok még nem döntöttek arról, hogy a szokásos gyűlések és erdei mulatságok megtartását engedélyezik-e ebben az évben. Ennélfogva a munkás szakszervezetek sem teheték meg az előkészítő lépéseket. Bármiképp is döntenének a hatóságok, sőt ha a közrend és nyugalom szempontjából ez a május elseje a szokásos ünnepélyek elhagyásával, csak a gondolatok összeszedésének a napja lehet, akkor sem lesz érdektelen ha a vasmunkás-ság eme szószékéről rövid áttekintést nyújtunk az elmúlt év eseményeiről és amennyire módunkban van vizsgálat tárgyává tesszük a jövő kilátásait.

Az állam részéről elismert és ünnepnapnak nyilvánított május elseje ma is megőrzi teljes fontosságát és óriási jelentőségét.

Államunk alkotmányéletében új fejlődés indult meg. Hiba volna azt hinni, hogy ez a fejlődés azokon a homályos elveken nyugvó korporációs rend felé irányul, amely rendről bőséges szószátyárkodást, de nagyon kevés logikát találunk az eszméért rajongó bizonyos emberek könyveiben. Tehát arról szó sem lehet, hogy a szakszervezetek és szakmai egyesületek hivatottak lennének, hogy betöltsék ezután a volt politikai pártok hivatását.

Az új alkotmány biztosítja a szabadszervezkedés eszméjét, a mely a korporációs renddel nem fér össze. A korporációs rend ennek ellenkezőjét akarja: állami szervezetek létesítését célozza, amelyben szakmák szerint az összes állampolgárok foglaltassanak be.

De az új alkotmány, mint olyant, nem szünteti meg a politikai pártok létezését. Igaz, a régi politikai pártok feloszlattak. Azonban maga a feloszlátási dekrétum-törvény, valamint az új közrendtörvény is hivatalos említést tesz arról, hogy a politikai pártok jövőbeni alakulását, működését, egy a közel jövőben megjelenő speciális törvény fogja szabályozni.

Tehát a munkásszakszervezetek feladatai változatlanul megmaradnak az új alkotmányrendszerben is. A szakszervezetek a törvényes keretek között továbbra is az illető munkás kategóriák szakmai érdekeit és céljait kell megvédeni és képviselni, a politikai ténykedést azok gondjaira kell bizzák. akiket a törvény fel fog hatalmazni, hogy ezzel foglalkozzanak.

Nem tagadható le azonban az, hogy a szakmai érdekek megvédésének és képviselésének terén az új rendszerben sokkal szélesebb és jelentőségesebb kereteket öltött. Elsősorban az az elgondolás érvényesül, hogy a gazdasági alapelem minél kifejezettebb előnyt élvezzen a po-

litikai alapelem rovására, amely a múltban a motor főtegyelét képezte. Megalakult a felsőbb gazdasági tanács, amelyben a szakszervezeti mozgalom egyik reprezentánsa is részt vesz. És reméljük, hogy ez az intézmény valóra váltja a hozzáfűzött reményeket.

A jövő teljes gazdasági élet levezetésére, gazdasági terv kidolgozása van készülöben. Az új rendszer eme elfogultsága, valamint az a tény, hogy a szakszervezetek a multhoz képest általában fontosabb szerepet hivatottak betölteni, lehetővé teszik azt hinni, hogy a jövőben a szakszervezetek szélesebb körű befolyást fognak gyakorolni gazdasági életünkre.

Ez természetesen csak úgy lesz lehetséges, ha érintetlen marad a szakszervezeti szabadság és ha a munkások a szakszervezeteknek olyan erőt kölcsönöznek, amelynek segítségével a társadalomban, őket megillető szerepet méltóképpen betölthessék.

De nemcsak a politikai, hanem a gazdasági

területen is új jelenségek észlelhetők. Olyan jelenségek, amelyek komoly meggondolásra készítetnek. Ugy tűnik, mintha újabb világgazdasági krízis volna készülöben. Épen úgy, amint ezelőtt 9 évvel a newyorki tőzsdén felmerült krach jelezte a készülö vihart. A krízis jellegzetes tünetei több országban mutatkoznak: a nyersanyag árcsökkenés, a foglalkoztatott munkáslétszám csökkenése, a nemzetközi árukereskedelelem kezdeti pangása, az általános fogyasztási nivó lesüllyedése — mind nyugtalanítólag hatnak. A mi mai gazdasági rendszerünk sem olyan élénk, mint az egy év előtti, ami nagyrészt a Goga—Cuza-féle volt szerencsétlen kormányzás következményének tudható be, de amelyben már felismerhetők a gazdasági levertség jelei ép úgy, mint a világ többi részében is.

Nincs nagyobb óhajunk, mint hogy a mi jóslatunk ne váljon be. Azonban a legelembb óvatossági érzékünk kötelez arra, hogy számoljunk egy eljövendő krízissel. Mi történik akkor? Az biztos, hogy mihelyt a nehézségek mutatkozni fognak, a munkaadók újból megkezdik a mult krízisben is lejátszott tancukat. Minden tehert, minden áldozatot a szegény munkás vállára hárítanak át.

Nem fognak meghalni a munkaadók még akkor sem, ha évente nem kereshetnek milliókat.

A munkások pedig minden támasz nélkül az utcára fognak kerülni. E veszély ellen csak a szakszervezetek védhetik meg a munkásokat. Az új alkotmányalkotó volt olyan bölcs, hogy érintetlenül meghagyta a szakszervezetek szabadságát. Reméljük, hogy az új kormányok nem fognak a régi politika befolyásos kormányok nyomdokain haladni, amelyek minden eszközzel akadályozták a szakszervezetek törvényes cselekvését, hanem biztosítani fogják ezek törvényes szabadságát, sőt mi több, igényeljük támogatásukat is.

A jövő fejlődése tehát ilyen kilátásokkal kecsegtet. Főleg még boncolgatni azt, hogy ha nem szervezkedünk és nem tartunk össze, akkor nem lehetünk tényező az ország gazdasági életében és nem tudjuk majd ellensúlyozni egy esetleges eljövendő gazdasági krízis gyilkoló hatásait. A mi tagjaink eléggé harcedzettek és gyakorlottak ahhoz, hogy szükség lenne őket a szervezkedés szükségességéről meggyőzni. De be kell a sorainkba hozni mindazokat a munkásokat, akik a nemtörődömség posványában sanyalódnak, hogy egyesült erővel a vasiparnak mézet gyűjtő méhei, vigyük előre az igazságért folyó harcunkat.

Föl a szivekkel, vasmunkások!

Új május elsejünk van. Töltek függ, hogy ez a május a győzelem, az igazság és a jólét útjára vezessen.

KANTÁTA

Furulyáz a szél s a rügyek kibontják szirmaikat,
Május, ahogyan a kedves, fiatal nő
kilép reggeli fürdőjéből, óh május
úgy lépsz ki te is a harmatos mezőkből,
tisztaságban csillogón magad is, mint a harmat
és illatosan a nap sugaraitól, magad is
végtelen élétsugárzás, a föld termékenységével
s a tengerek nyugtalanságával öledben.

Köszöntöm zöldülő erdőidet,
enyhe lankáid és virággal koszorúzott dombjaid.
Érzem, ahogyan óriási tenyereden kiemeled
a világot sötét, iszapos napjaink közül
és felmutatod előttünk tavaszi bájaidat,
melyekért élni és halni is érdemes.

Óh, május, a reménységnek és a szabadságnak hónapja.
Vannak helyek, ahol most fakadnak a bimbók,
megduzzadnak a folyók, a madarak most ülnek tojásaikon,
az ég most öltözik aranyba, a lányok szerelemről álmodnak
s a legények már felgyürik ingük ujját a játékhöz.
Üdvözlégy ifjúság, kiáltják s a fiatalságuk boldogítja őket.

De hiába is hunytok szemet, jó barátaim,
vannak tájak, ahová gyászruhában érkezik a május,
lábhegyen és zokogva, miként az özvegy,
a tört szivü anyja és a megcsalt szerető.
Senki sem hint virágot a léptei elé és senki
nem ismeri fel benne a testvért vagy barátot.

Óh, szerény jövevény, szolgák és szolgálók májusa,
én téged is köszöntelek, hogy ide tévedtél közénk
gyászszalaggal a hajadban és vérfoltokkal a ruhádon.
Emlékszem rá, hogy mikor és kik sebeztek meg téged.
Sirbafektettek előlünk, de te harmadnapra feltámadtál
s most megint itt állsz házunk küszöbén,
friss olajat öntesz mécsseinkbe s a világosságban
felmutatod mély, biborvörös sebeidet,
melyek igazságért és békességért kiáltanak.

KASSÁK LAJOS.

Az emberi munka

Vajon csak az életszükségletek és külső körülmények kényszerítő hatása következtében dolgozik az ember?

Elsősorban meg kell állapítsuk, hogy a munka nem jelent kényszerűséget, mert a legjobban végzett munka az, amelyet az ember saját elhatározásából, az önmaga által kitűzött cél eléréseért az általa kiválasztott és alkalmazott eszközökkel végez. Ilyen a művész, a tudós, a gyermekei iránti szeretetből dolgozó anya, az anyaföldet megmunkáló ember, a családja iránti szeretetből dolgozó apa, a hazája iránti szeretetből dolgozó hazafi munkája.

Mégsem tagadhatjuk, hogy a munka gyakran kényszerűség, mert igen sok dolog van a világon, amit nem saját elhatározásunkból, nem a magunk célja eléréseért és nem az általunk kiválasztott eszközökkel végzünk. Általában kényszerűségből végzett munka az, amelyet a mindennapi lét biztosításáért végzünk és ennek kényszerű foglalkozási jellege kitűnik abból, hogy elvégzése nem okoz semmiféle rögtöni élvezetet. Szerencsétlenségünkre, ez a munka az ember sorsa, különösen a mai idők civilizált emberé, a rossznak pedig maga az ember az oka. Ezer és ezer felfedezéseivel, hogy táplálékot, hajlékot és bonyolult életének egyéb szükségleteit megszerezze, napjaink embere elért oda, hogy mindjobban elválasztja a munkát attól az élvezettől, amelyet ez akkor szerzett neki, amikor a természet útjain haladva végezte.

A civilizált ember találta fel a nehéz és örömtelen munka kényszerűségét a lét megszerzése céljából. A vad élőlények megélhetési eszközeiket a természet által előírt úton keresik meg, úgy amint az, az ember természetes és cselekvő ösztöneiben felfedezhető. A vad önmaga vadász, küzd az életéért, célja elérése saját maga által készített fegyverekkel. Ugyanígy nagyrészt a paraszt is. A civilizáció lépésről-lépésre megjelölte a kényszerűség bevezetését az ember életébe. Az őskor első korszakaiban a pásztor elfoglalja a vadász helyét és aztán látjuk Kaint, a földmunkást, a földművelőt és állattenyésztőt amint megöli Abelt a pásztort; a modern időkben, akik felfedezték a szövőgépet, a gőzgépet és az ipari munka és mesterségek egyéb tökéletesítéseit, rettentően hasonlítanak Kain utódaira. E változtatások mindegyike pedig még mélyebbre ásta a szakadékot az ember és a természet által részére kijelölt út között.

Ma már a munka csak azt a célt követi, hogy megadja az embernek a mindennapi életszükségletek kielégítésének lehetőségét, a versengés és a népesedési szaporodás vas-törvényének sulya alatt. A mai dolgozó ember olyan feltételek mellett kell hogy munkát vállaljon, amilyenek között éppen van, vagy meg kell hogy haljon.

Nem a vadászat, vagy az állatok legeltetése, a föld megdolgozása a szabad ég alatt, a mai ember, az ipari munkás feladata, hanem egy malomban, vagy egy gyárban, óra-vagy darabszámra kell, — még fiatal életerős ember számára is — kimerítő munkát végeznie. Ilyen munka mellett senki sem gondol többé az ösztönökre, amelyek által a természet az embert fejlődésében millió és millió éven át irányította. A civilizált ember éppen a civilizáció által hagyta el a természet útját és ezáltal megnyitotta a szakadék életének irányításában, mert megszakadt minden összeköttetés a természetes ösztönökkel, amelyek kezdetben alkották és a szellemi örökséggel, amelyekkel abban az időben rendelkezett.

A munkás, életéhez szükséges mindennapi kenyérért többet és kegyetlenebbül szenved, mint bármely más élőlény létének biztosításáért. Mi több: eltávolodva a természetes ösztönöktől, — amelyeknek kielégítését a véletlenre bizza, ahelyett, hogy mint természeti erőforrásokat saját maga formálására felhasználna — az emberiség nemcsak testi, hanem lelki romlás és betegség felé halad. Amit büntetnek, lustaságnak, csavargásnak nevezünk, nem más, mint kezdetleges ösztönök, amelyek mint vad hegyi vizesékek, rohanva zuzzák össze egy olyan civilizáció gátjait, amely akadályokat helyez utjukba, ahelyett,

hogy saját határán belül igyekezze őket megszabályozni.

Az embernek ez a természetes életéből való kizökkenése okozója sok rossznak, melyektől szenved a mai civilizáció. Az ember idegennek érzi magát abban a világban, amelyben dolgoznia kell.

Az ipari munka módszerei kényszerítik az embert, hogy átalakuljon és természetes hajlamaival ellenkező munkát végezzen. Mire kell gondoljon egy ifju, midőn elhagyja az elemi iskola padjait? Gondolhat-e esze és tehetsége művelésére, amikor nagyon jól látja, hogy ezen az úton nincs eshetősége arra, hogy elérjen oda, ahova érnie kellene? A szegénysorsuakból származó közepes természetek általában nem remélhetik, hogy elérkezhessenek, egy a természettől fölruházott, teljesen kialakult ember színvonalára. Ezek csak két ut közül választhatnak: vagy belenyugszanak, hogy mint naplopók és dologkerülők kívül maradnak a társadalmon, vagy pedig testtől lelkestől az ipari munkának kell áldozzák magukat, amely aztán megformálja őket, nem élő emberré, hanem élettelen eszközökké...

A mai idők problémája a munka és emberi sorsot illetően az, hogy találjon egy olyan berendezkedést, amely megengedi, hogy minden ember saját életét élhesse. Hogy pedig ezt megvalósíthassuk, vissza kell állítsuk az ipari munka és az emberi természet követelményei közötti kapcsolatot. Gyermekeinket nemcsak az ipari munkára, hanem az élet továbbvitelére kell előkészítsük. Más szóval nem kell, hogy úgy alakítsuk őket, hogy belépjenek a számukra az ipar módszereivel előkészített nyomtatómalomba, mert ez elnyomításukat jelenti. Ugy ipari, mint bármely más munkára való nevelésüket olyként kell végez-

zük, hogy ez a munka kifejezze emberi értéküket. Ezáltal nyer az ipari munka, a civilizáció és a dolgozó egyén rendeltetése is. A kényszerűség akkor mindegyiknek saját lelki-szükséglete lesz, mert az ember nem szökik meg a nehézség és fáradtság elől, hanem az olyan nehézség és fáradtság elől, amelyet nem a hozzá és nem az ő erejéhez mért munka szükségel, hanem külső és az ő természetével össze nem férő hatalmak kényszerítenek rá.

Hogy mennyire természetes az embernek a munka szüksége, láthatjuk abból, hogy az emberek által kitalált legrettenetesebb büntetés a vétkesek számára a foglalkozásuktól és munkától való teljes elvonásuk. Bármennyire is nehéz a tárnákban végzett kényszer munka, mégis összehasonlíthatatlanul enyhébb, mint a foglalkozás nélküli fogság. Megállapíthatnánk egy büntetési fokozatot a vétkesek számára: elítélve őket, hogy ne dolgozhassanak semmit, vagy cél nélkül dolgozzanak (például: egy fenéknélküli hordóba állandóan vizet öntsenek), vagy megszakítva őket érdeklő munkájuk közepette, új munkának elvégzéséhez állítani, melynek semmi köze izlésükhöz és hajlamaikhoz nincsen. Ismerve az embereknek ezt a munkairánti alapszükségletét, nem lenne nehéz, hogy az ipari munka módszereit olyként változtassuk meg, hogy az szünjék meg kényszer munka lenni. Meg kell keresni az utat, hogy a munka a normális életkövetelmények keretébe lépjen. Egész serege van az ideirányuló intézkedésekre vonatkozó előterjesztéseknek. A legalkalmasabbnak látszik a gyárakban, műhelyekben stb. szövetkezeti alapon végzendő munka és a felelősségnek — a szövetkezetből kikerülő dolgok termelése és tökéletesítése tekintetében — minden munkásra való kiterjesztése. Amidőn a munkások tudni fogják, hogy a műhely és a gyár az övék is és hogy a gyári jegy, az ő zászlójuk, jele annak, hogy saját személyiségükből adtak valamit a gyártott termékekbe, új élet fog fakadni számukra és az ipar számára is.

Izabella Sadoveanu

Munkaalap létesítése

A Hivatalos Lap március 30-i számában megjelent a rendelet törvény, amely a Munkaalap felállításáról intézkedik.

A Munkaalap finanszírozza a munkaügyi minisztérium által inasok, munkások, magántisztviselők, kisiparosok részére szolgáló intézményeket, finanszírozza továbbá a munkanélküliek foglalkoztatása céljából indított közmunkákat, segítyez a munkanélkülieket, megszervezi és támogatja a román munkások szakmai képzését, megszervezi a munkások és kisiparosok szabadidejének kihasználását.

A Munkaalap jövedelmei

A munkaalap jövedelmeit képezik:

A munkakönyvek, mesterkönyvek és iparengedélyek kiadásánál szedett illetékek, és iratok másolatának kiadására megállapított illetékek, a legfeljebb tíz munkást foglalkoztató vállalatok és cégek által alkalmazottanként és hetenként fizetendő 2 lejés illeték (ennek fizetése a munkásbiztosítási könyvecskébe történő bélyegberagasztás útján történik). A vállalatok által nyújtott alkalmazotti fizetések után a munkaadó által fizetendő egy százalékos illeték. (Ennek az illetéknek behajtása ugyanúgy történik, mint a munkásbiztosító

részére fizetendő 1,2 százalékos illeték). A Munkaalap javára fizetendő ezenkívül ez év április 1-től kezdődőleg a külföldi alkalmazottak után a következő illetékek: 10.000 lej, ha külföldi alkalmazott felsőbb adminisztratív személyzet közé tartozik, 5000 lej, ha alsóbb kategóriába tartozó adminisztrációs tisztviselő a külföldi alkalmazott, 2000 lej a minősített és 1000 lej a nem szakképzett külföldi munkások után. A fenti illetékek egy évre fizetendők. Ha megállapítást nyer, hogy a vállalat a külföldi alkalmazott után az illetéket alsóbb kategória szerint fizette és a külföldi alkalmazott magasabb kategóriában van, ugy kétszeres illeték fizetendő. A Munkaalap javára fizetendők a munkaügyi bíróságokról szóló törvény 70. cikkében megállapított illetékek, az egyszázalékos önkéntes munkanélküli segély, a munkaügyi törvények ellen elkövetett kihágásokra kirótt büntetések és a különböző szubvenciók

A Munkaalap vezetősége

A Munkaalap vezetősége hat tagból áll: Az Ugir egy delegátusa, egy kisiparos munkaadó, egy munkás delegátus, egy tisztviselő delegátus, egy szociális kérdésekben szakértő és a munkásbiztosító pénztár vezérigazgatója

A Reșița-i vasmunkások küldöttsége a munkaügyi miniszternél

A munkásság különböző érdekeit érintő ügyekben a reșiței szervezett vasmunkások küldöttségét menesztették a munkaügyi minisztériumba. A küldöttség tagjai Bernau Petre, Lindtner Carol és Rusu Simion, a Vasmunkás Szövetség titkára voltak.

Április 13-án fogadta Ralea munkaügyi miniszter a küldöttséget, amely a miniszternek feltárta a munkások különböző sérelmeit. A munkások képviselői panaszt emeltek arra vonatkozólag, hogy a reșiței Társadalombiztosító intézmény vezetésében a munkások érdekeitől távol álló egyéneket neveztek ki, akiknek a többsége munkaadókból áll. Azután a Bocșa-Română szakszervezet működését betiltó rendelkezés visszavonását kérték a küldöttek, miután a csendörök részéről fogantatott intézkedésnek semmi alapja nem volt.

A továbbiakban a küldöttek a nyugdíjasok lehetetlen állapotát ismertették meg a miniszterrel és azon óhajuknak adtak kifejezést, hogy a Társadalombiztosító törvényét módosítani kell olyan értelemben, hogy a nyugdíj-jogosultság kiterjesztessék a családtagokra is, másrészt pedig egy új nyugdíjagat vezessenek be: az öregségi nyugdíjt. Azonban a törvény módosításáig is, a jelenlegi nyugdíjak felemelését kérte a küldöttség, tekintettel arra, hogy az élet nagyfokú drágulásával szemben a nyugdíjak roppant alacsony fokon állanak.

A miniszter nyilatkozott, hogy tervbe vette a nyugdíjkérdések újabb szabályozását és örvend annak, hogy a munkásküldöttek konkrét javaslatot tesznek, amit figyelembe fog venni. Remélem, — mondja a miniszter — hogy a törvénymódosítás még ez év folyamán megvalósul. Ami a többi sérelmeket illeti, a miniszter ígéretet tett, hogy ezek kedvező elintézésére lépéseket tesz.

A mai technika

A technika négy pilléren nyugszik. Az első az *anyag*, amely minden technikai működésnek az alapja; a második a *természeti energia*, amelynek fölhasználása a technika sajköve; a harmadik a *mechanizmus és a gép*, amely az anyagot a természeti energia segítségével földolgozza; a negyedik végre maga az *ember*, mint a technikai folyamatok végrehajtója és mozgató ereje.

Az anyag

A technika első alapköve az *anyag*. Hiszen a technikának éppen az a föladata hogy anyagokból olyan használati tárgyakat állítson elő, amelyek az ember mindenkori szükségletét kielégítik. Kezdetben a technika a természettől nyújtott anyagokat használta föl eredeti vagy a körülményektől megkivánt, kissé megváltozott alakban. Amint a technika fejlődött és az igények növekedtek, kutatni kellett olyan módok után, amelyek segítségével az anyagok eredeti tulajdonságai fokozhatók és javíthatók voltak. Ezt különösen a gépek fejlődésével fellépő nagyobb igénybevételek tették szükségessé. Később a természetes anyagok mellett a *mesterséges anyagoknak* egész sorozatát találta föl az ember, amelyek különleges tulajdonságaiknál fogva a technika nélkülözhetetlen alkatrészeivé váltak.

A természeti energia

A technika második pillére a *természeti energia*. Igaz, hogy természeti energiák nélküli technikáról is lehet beszélni az ó- és középkorban. Hiszen az ókornak is voltak technikai csodái, mint az egyiptomi gulák, de ezeknek felépítéséhez kizárólag emberi munkát használtak. *Herodotos* szerint *Cheops* piramisának építésén harminc éven át száz ezer rabszolga dolgozott, akik a piramisokat alkotó kőtömböket a bányákban kifejtették, szánkón a bányáktól a Nilusig, a folyami hajókról az építés színhelyére szállították, ahol földből készített nagy lejtőkön rendeltetési helyükre felvontatták...

Hogy milyen nagy a különbség az ó-, illetve a középkor és az újkor energiakihasználása között, azt a következő kis számítás is mutatja: valaha egy 1000 emberből álló csoportban, amely 600 dolgozóból és 400 nemdolgozóból állott, egy-egy dolgozó embernek napi átlagos teljesítménye egyharmad, évi átlagos teljesítménye 120 kilowattóra volt. Az egész csoportnak tehát évente mintegy 72.000 kilowatt emberi energia állott rendelkezésére. Ha föltesszük, még 50 lovuk és 150 szarvasmarhájuk is volt, amelyek mintegy egyévi 90.000 kilowattórát szolgáltattak, szél- és vízierőben mintegy 40.000 kilowattórát hasznosíthattak, akkor az egész energiamentiség 202.000 kilowattóra volt és egy-egy emberre átlag körülbelül évi 2000 kilowattóra jutott. Ezzel szemben 1925-ben az északamerikai Egyesült Államokban 5830, Angliában 4060, Németországban 2320, Japánban 630 kilowattóra energiafogyasztással számolható egy-egy lakos.

Ha az egész világon olyan mértékű volna a természeti energiák fogyasztása, mint a technikailag annyira fejlett Amerikában, ugy egy-egy lakosra évenként átlag mintegy 6000 kilowattóra energia jutna, ami egy napi nyolc órán át dolgozó kétkilowattos, vagy körülbelül 2,7 lóerős gép munkateljesítményének felel meg. Ez pedig kerekén ötvenszerese annak a munkamentiségnek, amelyet egy megfeszített erővel dolgozó ember végezni tud. Ha tehát a technika vívmányait mindenütt úgy használnák ki, mint Amerikában, minden embernek *ötven rabszolga* munkaereje állana rendelkezésére. Egyelőre még nem tartunk itt, de már ma is minden ember *egy-két rabszolga* munkájához jut természeti energia alakjában.

A mechanizmus és a gép

Jellemző a technika mai irányaira, hogy mindig nagyobb és nagyobb teljesítményű gépeket igyekeznek szerkeszteni, ami maga után vonja a méretek növekedését. A víziturbinák kezdetben csak kis méretekben épültek, míg

ma már a tizezer lóerős turbinák sem ritkák és vannak helyenként nagyobb egységek is.

A vasolvasztáshoz használt nagy olvasztók befogadóképessége régebben néhány száz kilogramm volt. Ma vannak vasolvasztók, amelyek 24 óra alatt 5—600.000 kilogramm és vasművek, amelyek naponta egy-kétmillió kilogramm nyersvasat termelnek.

Egy modern cipőgyár hetenként 700 000 pár cipőt tud előállítani és száz egynéhány cipőgyár az egész emberiség cipőszükségletét ki tudná elégíteni. Az újabb oceánjáró hajók egyikét 50.000 lóerős gép hajtja, ami körülbelül kétmillió rabszolgaegyüttes munkaerejének felel meg. A fonógépek orsói azelőtt 5—6000 fordulattal forogtak percenként, ma találunk 10—11.000 fordulattal dolgozó orsókat.

Mind fokozottabban jelenkezik a géptechnikában az automatizmusra való törekvés. A gép lehetőleg magától végezze munkáját és emberi munkaerőt minél teljesebben kikapcsol-

Ötéves tervgazdaság Romániában

Argetoianu volt iparügyi miniszternek a kőolaj ésszerűtlen kitermelésével kapcsolatban tett azon megállapítása, ha általai kincsünknek ez a pocskolása tovább folyik, úgy néhány év múlva kiapadnak kőolajforrásaink, rádobhentette gazdasági köreinket arra a szervezatlenségre és ésszerűtlenségre, mellyel csakugyan elpocskolódnak országunk gazdaságának legjelentősebb értékei, nemzeti jövedelmünk alapforrásai.

Az elgondolás alapján országunk is belép tehát majd a tervgazdaság alapján termelő államok sorába.

Ez szükségessé teszi, hogy a munkásság figyelme erre a kérdésre irányozódjék, mint a termelés legfontosabb tényezőjének, mert tervgazdaságot úgy folytatni, hogy abból hiányozzék a munkásság, természetesen nem lehet, de ugysem lehet, hogy a munkafolyamat ne idomultassék hozzá a tervgazdasághoz, vagyis magának a munkásságnak az egész helyzete változónak van alávetve a tervgazdaságban.

Persze, egyelőre nem tudjuk, hogy a romániai tervgazdaságnak milyen lesz az alapja, melyre az egész termelési folyamat felépül. De azt máris megállapíthatjuk, hogy teljesen elűtő kell legyen a ma ismeretes két tervgazdasági rendszertől, tekintettel arra, hogy országunk gazdasági viszonyai mások és nem is azt a célt kell szolgálják, amiket akár az orosz, akár a német tervgazdaság szolgál.

Rendszerbe foglalva, tulajdonképpen orosz és német tervgazdaságról beszélhetünk. Röviden az egymástól céljában elűtő rendszert a következőkben foglalhatjuk össze:

Az orosz tervgazdaság kiindulópontja az volt, hogy egy iparilag teljesen fejletlen államot rövid időn belül ipari állammá alakítsák át, amihez a nyersanyag előfeltétel óriási mértékben van meg Oroszországban.

A német tervgazdaságot viszont az autarkias rendszer szolgálatába állították, az önellátásos gazdasági rendszer minél tökéletesebb kifejlesztésének céljába, aminek egyik igen fontos kelleke az országban hiányzó nyersanyagok pótlása mesterséges pótanyagokkal, azok előállításával, felfedezésével.

A két egymástól mereven eltérő célt szolgáló tervgazdaság egyike sem alkalmazható országunk viszonyaira. Ipari fejlődésünk természetes folyamata olyan foku, hogy azt mesterségesen erőszakolni fölösleges, sőt káros, viszont az önellátásos rendszer olyan kiépítésére gondolni, amint azt Németországban erőszakolják, nálunk nem lehet a többi sok ok közül amiatt is, mert nálunk még gyökerében sincsen meg az a fejlett vegyipar, mint Németországban, ami a pótanyag előállításának legfontosabb eszköze. De ezt erőszakolni fölösleges is, mert az autarkia erőszakolásának semmi értelme és ahol ezt mégis megteszik, nem is sejtik, hogy idővel

ják. A háboru alatt, különösen a fémfeldolgozó gépek automatizálása haladt előre nagy mértékben, hogy a nagy mennyiségben szükségelt lövedékeket és gránátokat csökkentett emberi munkaerő mellett is lehessen gyártani. Ujabban a gépek ellenőrzését az emberi érzékeknél finomabb és érzékenyebb ellenőrző készülékre bizzák, *elektromos tapintókészülékekre, vagy fotocellákra*, amelyek a legkisebb rendetlen működés esetén megállítják a gépet.

Az ember

A termelésben közreműködő emberre vonatkozó megfigyeléseket és tanulmányokat *pszichotechnika* néven szokták összefoglalni. A pszichotechnika föladata mindenekelőtt a munkások kiválasztása, azután azoknak a megkivánt tulajdonságoknak a megállapítása, amelyek a jelöltet a megfelelő technikai munka hasznos tagjává teszik. Az *objektív pszichotechnika* viszont a számszámokat és gépeket igyekszik úgy alakítani, hogy a munkás lehetőleg kényelmesen dolgozhasson.

A modern gyárak nagy gondot fordítanak ezért a fűtésre, szellőztetésre és nedvesítésre is. A technika egyik legszebb jövő feladata a pszichotechnika eddigi módszereinek kimélyítése és általánosítása.

milyen gazdasági katasztrófát zúdítanak a saját gazdasági életükre.

Felmerülhet a munkásság előtt a kérdés, hogy eddig nem volt racionális termelés? hiszen közel egy évtizede, hogy ez a szó bevonult a mi tőkéseink szótárába is és minden munkásnyomorítás ennek a szónak a jegyében történt.

Egyelőre a mi termelőfolyamatunkban a racionalizálás csak azt jelentette: kiszívni a munkásság minden termelőerejét a lehető legrovidebb idő alatt. Országunk iparában ez a szó azt jelentette, hogy a munkáslétszám felére vagy harmadára csökkentett létszámával ugyanazt a termelési mennyiséget — sőt ennél többet is — elérni, mint annakelőtte. Hogy ez mennyire így van, igazolható azzal, hogy a racionalizáláshoz mindenekelőtt szükséges technikai szempontokat teljesen figyelmen kívül hagytak és nem racionálisan, vagyis ésszerűen szervezték meg a termelést, hanem ésszerűtlenül kihasználják a munkás termelőerejét ezen a címen.

Nálunk egyelőre nem vették tekintetbe a kérdés egy kiváló szakértőjének azt a tudományos alaptételét, hogy a racionalizálási periódus technikai szempontból nem egyéb, mint a technikai fejlődések forradalmi szaka, ami átvitt értelemben azt jelenti, hogy ezzel kapcsolatosan a munkásnak a termelőfolyamatban lévő viszonyát is megváltoztatja, ez a technikai forradalom, mely a termelés súlypontját a technikai eszközökre hárítja, élet-tani szempontból tehát az ember, a munkás helyzetén kellene könnyítsen. Kellene, mondjuk, mert a tények mást igazolnak. Oroszországban csakugy, mint Németországban, a tervgazdaságok minden egymástól elűtő voltak dacára abban egyek, hogy az embert, a munkást fokozottabb mértékben a technikai eszközök rabszolgáivá teszik ahelyett, hogy ebből kiemelnék, éppen a tervgazdaság és éppen a technikai racionalizálás folytán, ami eléggé lehet tanulság a mi részünkre.

Az eddigi tapasztalatok tehát feladatává teszik a munkásságnak azt, hogy éber figyelemmel kísérje a tervgazdaság kidolgozásának minden részletét és a szervezett munkásság intézményei által majd annak idején, amikor a tervgazdaság lényege és részletei ismeretesebbek lesznek, a maga érdekvédelme szempontjából előterjesztéseit az illetékes fórumokhoz juttassa.

Mert ha nem lesz összhang a tervgazdaság elmélete és gyakorlata között, erre épen úgy ráf zethet az ország gazdasága, mint különösképen maga a munkásosztály.

Mi élénk figyelemmel fogjuk kísérni e nagyjelentőségű kérdés minden jelenségét és időközönként véleményünket, felfogásunkat ismertetni fogjuk szaktársaink és a közvélemény előtt.

Hoffer Géza

Ma ünnep van

A naptárban piros betűvel jelzett ünnepek, a történelmi multat tükröztetik vissza, akár vallást, akár nemzet-történelmi szempontból. A jogok és a társadalmi igazság megvalósítása terén, van egy egyetemes ünnepünk: Május 1. A világ egyetlen más ünnepe sem öltött olyan univerzális jelleget és nem hatolt olyan mélyen az emberek lelkiismeretébe, mint május elseje.

A világ minden sarkában, a földgolyó minden világrészén — a kapitalizmus kizsákmányolási harapófogójába bekényszerült — millió és millió ember ünnepli május elsejét és hűt a szabadság és a társadalmi igazság eszméi mellett. És mintha maga a természet is bekapcsolódna az eszme fogalomkörébe. Mindenütt ünnepi ruhát ölt az élni akarásról, örömről tesz erős tanúbizonyságot. Megnyílnak és felvirágoznak a fák és gyümölcsfák rügyei, a mezők gyönyörű, pompás, tüneményes színeket tárnak szemünk elé, kizöldülnek az erdők és a legteljesebb összhang jegyében dolgozik a természet, mindabban az irányban ami „szép és kellemes”.

Csak az ember él mesterkelt életet, csak az ember nem akar bekapcsolódni egy magasabb színvonalu szellemi élet körébe. Az anyagi javak, a minél nagyobb tömegű gazdagok felhalmozása utáni vágy, az értékek megkaparintását célzó mohóság, arra ösztökéli az embert, hogy embertársának utolsó csep verejtékét is kisajtolja, hogy a nyomoruság legsós, legszégységteljesebb fokára taszítsa. Azzal nem vet számot az ember, hogy a halál óráján mit sem érnek a földi javak és hogy a csodás természet törvényeinek viszonyaiban a világ leggazdagabb embere is csak úgy mint a szegény, közös

sorsnak vannak alávetve: „az életből való kimulásnak”.

A munkásság kizsákmányolása terén elfoglalt szűk látókörben a kapitalizmus nem akarja tudomásul venni a felsőbbrendű törvények parancsait, nem akar tudni, az emberiség, a szabadság és társadalmi igazság bölcselétéről, mert az arany és a földi javak délibábja jobban vonza őt.

Az idők azonban nem a kapitalizmus javára, hanem mélyreható, gazdasági, társadalmi és jogi átalakulások irányában dolgoznak.

Május 1 egybeesik az egyetemes jellegű husvéti ünnepekkel, amelyek a keresztire feszített megváltónak, az emberiség ügyéért folytatott küzdelmeit és szenvedéseit jelképezik. Krisztus társadalmi igazságot és népek közötti békét hirdetett. Neki meg kellett halnia, mert az akkori időkben, a forradalmi jeleggel bíró tanításai ellenkeztek a társadalmi renddel. Békét a népek között, mert évszázadok és évezredek óta, úgy a népek, mint az egyének, egyik a másiknak leigázására bőven ontják embervérüket. Ki lesz vajjon az, aki megteremtse a népek közötti békét és a szótárból egyszersmindenkorra kitörölje a „háboru” szót?

A népek közötti béke szelleme futi át Május elsején a világ munkásságának öntudatát. Békét a népek és emberek között, békét az ország rendjének a keretébe. Csak „ő” rajta keresztül válthatja meg magát az emberiség és az élet minden vonatkozásában megkívánt fejlődés és előmenetel biztos zálogát csak „ő” képezheti.

A mai Május 1 legyen a kéke és az emberiség jobb jövő iránti hitvallásának napja.

Rusu Simion.

A munka ünnepén!

Hozsánna néked, úde, ifju Május!
Ki megtöröd a téli zord közönyt,
S a természetet lombbal koronázod,
Ujjongó szívünk virággal köszönt,
Csokorba kötve vágyaink virágát,
Rózsás hajnalon úgy állunk eléd,
S kigyulladt arccal, diadalmas dallal
Üdvözöljük a munka ünnepét!

Sok milliónak pirosbetűs napján,
A dolgozó kar izma megpihen.
Megáli a munka, fenn, a napvilágon
S a nyirkos tárnák sötét mélyiben.
Nem zúg a gép, a kalapács sem csendül,
Szabad jövőről álmodik a vas...
Virágot fakaszt minden szenvedés ma,
Itt az új élet, itt a friss tavasz!

Seregszemlét tart ma a munka népe,
Szerte a földön, nyugat és kelet
Északkal, déllel ölelkezik össze.
S ropogva ráz testvéries kezét!
Nincsen erő, hatalom és erőszak,
Mely gátat vethet e szent akarásnak:
Uj arcot adni, mosolygóst, vidámat,
A sápadtképű, senyvedő világnak.

Azt akarjuk, hogy teljesüljön minden,
Mi boldogságot, munkát, nyugtot ad,
Legyen mindenki emelt fővel járó,
Szétfeszítve csörgő rabláncokat,
Ne csináljunk az acélból bilincset,
Gyilkos fegyvert, — csak fúrge gépeket,
Mik munkájukkal könnyítik a terhet,
S egy táborba hozzák a népeket!

Legyen a világ virulóbb, mint eddig,
Mi gyomlálgatjuk régen már a gázt,
Sirásra görbült, pici gyermekajkról
Ne halljunk többé éhséges panaszt,
Harcunk győzelmes valóságra váljon,
Ami korhadt, hadd pusztuljon bele;
De éljen az agy és a dolgozó kar,
Hozsánna néked, május elseje!

Kruppa Rozsó.

A zernești celulozagyár munkásainak kollektív szerződése

I. Munkafeltételek

1. A gyermek- és nőmunka védelmére, valamint a munkaidő tartamára vonatkozó törvény rendelkezései mindenben betartandók.

2. Az esetben, ha a gyárban a munka bármily okból megáll, vagy nem lehet dolgozni, a vállalat igazgatósága a lehetőség szerint alkalmat fog keresni, hogy a munkásoknak munkát adjon. Ha a munkanap már megkezdődött, úgy a munkások különböző munkálatoknál kapnak beosztást, olyan munkabér mellett, amelyet rendes szolgálatukért kapnak. A következő munkanapokon a munkások a végzett munkának megfelelő munkabért kapják.

3. A munkásokra kirótt büntetések csak a kollektív szerződésekre vonatkozó törvénynek megfelelően alkalmazhatók.

II. Fizetési feltételek

1. A munkások a január 17-én életben volt munkabérekhez a következő béremelést kapják:

- a napi 100 lejen alóli bérek 6%-kal emelkednek;
- a napi 100 lejen felüli munkabérek 5%-kal emelkednek.

A béremelés visszamenőleg 1937 november hó 1-től lép életbe.

2. A bértetések minden hónap 8 és 23-án történnek minden munkás részére.

3. Azok a munkások, akik három műszakban dolgoznak, így tehát vasárnap és törvényes ünnepnapokon is, a vasárnap és törvényes ünnepnapokon végzett munkáért rendes munkabérükön felül 50%-os pótbért kapnak.

4. Minden, a rendes 8 órai munkaidőn túl végzett munkálatokért, bármely osztályba tartozó munkások, rendes fizetésükhöz 50%-os túlórabér többletet kapnak.

5. Az igazgatóság kötelezi magát, hogy a lúg-, klór- és műselyemosztályokban lúggal dolgozó munkások részére munkaruhát ad. Ezek a ruhák csak a gyár területén viselhetők.

III. A fatisztító-osztályra vonatkozó általános rendelkezések

1. Az igazgatóság intézkedni fog, hogy ez osztálybeli munkások a lehetőség szerint a hónap egész tartama alatt dolgozzanak és pedig: részben napszámban, részben a fatisztításnál (vonókéssel), kivéve természetesen a vasár- és törvényes ünnepnapokat, valamint a vis-major eseteket, amelyeket akár a gyár normális üzemeinek megszakitása, vagy az idő viszontagsága, mint például: eső, vihar stb. okoz.

2. a) A lécek kiválogatása.

A szolgálat 7 órakor kezdődik és 16 órakor végződik.

A kiválogatott léceket a gyár erdei méterekben veszi át.

Egy munkás által naponta kiválogatott lécek közepmennyisége 5 erdei méter. Fizetés erdei méterenként 12 lei.

A lécválogatásnál alkalmazott felügyelők napi vagy havi fizetést kapnak a vállalattól.

b) A fatisztítás és rövidítés.

I. osztály: Ide tartozik a nyáron levágott, vagonban a gyárba szállított 20 cm-nél vastagabb fa, amelynek tisztításáért és rövidítéséért köbméterenként a vállalat 21 lejt fizet.

II. osztály: Ide tartoznak a nyáron levágott, szekérral a gyárba szállított fatöncök, amelyeknek tisztításáért és rövidítéséért köbméterenként a gyár 28 lejt fizet.

III. osztály: A télen levágott és vagonnal vagy szekérral a gyárba szállított fa tisztításáért és rövidítéséért a vállalat 40 lejt fizet köbméterenként.

c) A vagonok kirakása.

Egy 10.000 kg-os vagon kirakásáért és tolatásáért 120 lejt fizet a gyár.

Egy öl bükkfa hajának letisztításáért 130 lejt fizet a vállalat. Egy öl egyenlő 4 erdei méterrel.

IV. Általános intézkedések

1. A betegség első hét napjára vonatkozó fizetési kötelezettség betartandó. Az igazgatóság fizeti munkásai után a betegségyelő járulékokat az esetben is, ha a gyár üzemeiben rövid időre megszakitás áll elő és ha a nem dolgozó munkások csekély számban (30—40) vannak.

2. A vállalat munkásai részére a törvényes pihenő szabadságot engedélyezi.

3. A vállalat kötelezi magát a május elsejére járó munkabér megfizetésére, — bár e nap törvényes ünnep — olyként, hogy azok a munkások, akik e napon dolgoznak, fizetésükön felül 100%-os pótbért kapnak, azok a munkások pedig, akik nem dolgoznak, rendes fizetésüket kapják, mint a multban is.

4. A vállalat tulajdonosai kijelentik, hogy mint a multban, úgy a jövőben is tekintettel lesznek az olyan alkalmazottakra, akik valamely súlyos betegség folytán orvosi műtétet szenvedtek, hogy könnyebb munkához osszák be őket.

5. Amennyiben a vállalatnak munkásokra lesz szüksége, úgy a munkálatok csökkenése következtében elbocsátott munkásokat fogja újra alkalmazni.

6. Az esetleges nézeteltérések elkerülésére — a munkások egy része szervezett, egy része szervezetlen lévén, a gyárigazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy a munkásokkal közvetlenül és nem közvetítők útján érintkezzék.

7. Jelen kollektív szerződés érvényes 1937 november 1-től kezdődőleg 1938 július 31-ig bezárólag.

A Resicai mozdonygyár munkásainak konfliktusa békés elintézést nyert

Már néhány hónap óta huzódó konfliktus támadt a Resicai mozdonygyár és ennek munkásai között, amiről szaklapunk előbbi számaiban is megemlékeztünk. A konfliktus onnan támadt, hogy az U. D. R. a kollektív szerződésben lefektetett egyes rendelkezéseket nem tartotta be.

Most egy hétig tartó tárgyalás után a konfliktus elintézést nyert. A munkásoknak elégtételt szolgáltattak.

A zernești „Munkás-Otthon” felépítésére adakozó tagok névsora

Clinici Gheorghe, Mărar Pascu 5—5 lei; Anghel Ioan II., Anghel Nicolae, Banu Ion, Bercea Ion, Cătrinescu Gheorghe, Ciurea Gheorghe, Eitene Nicolae, Ivașcu Ioan, Jinga Vartolomeu, Jinga St. Ion, Jinga St. Moise, Jinga St. Stoica, Lautar Nicolae, Lupu Gheorghe, Măsu Gheorghe, Moroiu B. Ion, Pârșoiu Ion, Popa Ion, Secelean Dumitru, Secelean Gheorghe, Secelean Ion, Tatoi Niculae, Tinca Ion, Vantu Vasile 10—10 lei; Chițu Gheorghe, Lautar Ștefan, Mastan Gavrilă 15—15 lei; Baiu Nicolae, Balcă Nicolae, Băncilă I. Ștefan, Băncilă Ștefan, Bălășan Gheorghe, Baiu C. Nicolae, Băncilă Ștefan, Baiu Vartolomeu, Bătușan Bucur, Blăji Nicolae, Blăj T. Nicolae, Boca Gheorghe, Boca Ion, Bria Chifor, Căpușan Toma, Ciurea Ion, Ciura Moise, Clinici N. Nicolae, Clinciu Iosif, Codlean Paraschiva, Codlean Zinca, Cofei Maria, Covaci Albert, Cristoc Neculae, Colțea Gh. Ion, Bangală Zinca, Bigheț Ana, Cotinchi Maria, Dan A., Dan Iancu, Dadu N. Ion, Dan Dănilă, Dănilă Ion, Drăgoi Nicolae, Colțea Ion Iosif, Coleș I. Ion, Enescu Maria, Filimon Ilie, Fulea Aron, Flangea Raveica, Fodor Maria, Găinar Gheorghe, Găinar Gh. Gheorghe, Găinar Moise, Găinar Manea, Găinar M. Ștefan, Gărnița Ion, Găteu Ana, Găteu Ion, Gogonea Maria, Gerei Lajos, Hodorogea Ion, Iacobaș Petru, Letcă Gheorghe, Martin Afima, Micudă Gheorghe, Mastan Vasile, Maco Albert, Micudă Ion, Misaroș Crăciun, Muntean Varvara, Muntean Susana, Naida Beni, Nuțu Nicolae, Preda Gheorghe, Pálffy Balazs, Lăcătuș Nicolae, Pușcar Ion, Rașoi Ana, Reti Ana, Roșu Ștefan, Roman Ștefan, Pepene Ana, Scăntee Nicolae, Secelean T. Nicolae, Secuiu Bucur, Secuiu Vlad, Șerban Todor, Sperchez Ion, Surdoui Ion, Tărătu Nicolae, Telean A. Ion, Terciu Gh. Gheorghe, Vântău, Voinea V. Ilie, Stanciu Anton 20—20 lei; Bartolomei Ilie, Tărnoveanu Ion, Petric Pantelimon, Telean Ion 25—25 lei; Colțea Moise, Cojanu Moise, Dobre Stanca, Niculoiu Maria, V. Antipa, C. Vălvăra, Runceanu Gh. Ion, Runceanu A. Ion, Răduțoiu Dumitru 30—30 lei; Nișcov Ștefan 35 lei; Rusu Moise 38 lei; Anghel Nicolae, Găinar N. Bătrănu, Găinar N. Nicolae, Zaharie Nicolae 40—40 lei; Bătiu Ion, Misaroș Varvara, Ciurea E. Milan, Oltean I. Ion, Samoilă Lăpădatu, Garcea Milton 50—50 lei; Jinga Iancu 60 lei. Összes gyűjtés 2978 lei.